

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 128/2021-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], právne zastúpeného JUDr. Dušanom Hudákom, advokátom, Štúrova 20, Košice, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cr/21/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cr/21/2016 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cr/21/2016 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **300 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava V **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Bratislava V **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **375,24 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 25. mája 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie

svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cr/21/2016. Sťažovateľ navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať mu primerané finančné zadostučinenie 1 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a predloženého spisu okresného súdu vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 16. septembra 2016 domáhal voči žalovanému – spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), zrušenia rozhodcovského rozsudku č. k. 367/OB/210616 z 8. júla 2016 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“) vydaného Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri záujmovom združení Asociácie pre rozvoj podnikania (ďalej len „rozhodcovský súd“). Okresný súd v priebehu napadnutého konania vyzval sťažovateľa na predloženie príloh žaloby, vyzval ho na úhradu súdneho poplatku, realizoval úkony v zmysle § 167 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) (doručovanie žaloby a vyjadrení stranám sporu), vyžiadal od rozhodcovského súdu rozhodcovský spis. Okresný súd na pojednávaní 14. decembra 2020 vyhlásil rozsudok, ktorým zrušil rozhodcovský rozsudok a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %. Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ nebol oboznámený s obchodnými podmienkami, rozhodcovská doložka je neplatná pre nedostatok písomnej formy, čo má za následok nedostatok právomoci rozhodcovského súdu, ktorý napadnutý rozhodcovský rozsudok vydal. Rozsudok okresného súdu zo 14. decembra 2020 nadobudol právoplatnosť 8. januára 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že okresný súd do dnešného dňa vo veci nerozhodol. Okresnému súdu vytýka, že vyjadrenia strán sporu zasielal protistrane so značnými časovými odstupmi po ich doručení súdu, konal nesústreďene, keď omylom doručil vyjadrenie sťažovateľa z 11. decembra 2017 určené pre žalovaného sťažovateľovi. Okresný súd veci nevenuje náležitú pozornosť, od podania žaloby bol dosiaľ nečinný už 26 mesiacov, písomnosti doručuje zmätočným spôsobom, čím v konaní nepochybne došlo k zbytočným prietahom. Vec po skutkovej a právnej stránke nie je zložitá, navyše ide o konanie, ktorého predmetom je poskytnutie ochrany spotrebiteľovi a z hľadiska efektívnosti a rýchlosti by malo byť prioritou. Sťažovateľ svojím konaním k doterajšej dĺžke konania neprispel. V dôsledku návrhu žalovaného sa voči sťažovateľovi od 3. februára 2017 vedie exekučné konanie na základe napadnutého rozhodcovského rozsudku o vymoženie pohľadávky vo výške 292 eur, príslušenstva vo výške 82,50 eur a trov exekúcie, teda celkovo 437,50 eur. Z dôvodu nekonania okresného súdu má sťažovateľ na účte blokovanú sumu 584,50 eur, pričom za správu exekúcie mu banka mesačne účtuje poplatok 10 eur. V dôsledku nečinnosti okresného súdu sa sťažovateľ dlhodobo nachádza v stave právnej neistoty, preto zároveň požaduje finančné zadostučinenie 1 000 eur.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd k sťažnosti uviedol, že sťažovateľ oprávnene namieta prietahy v konaní v období od 10. februára 2017 do 23. októbra 2017 a od 30. apríla 2019 do 10. novembra 2020. Okrem uvedených období súd konal v zásade priebežne, jednotlivé procesné úkony boli uskutočňované v časovom rozmedzí niekoľkých mesiacov, a to napriek dlhodobým práceneschopnostiam vyššej súdnej úradníčky pridelenej v predmetnom súdnom oddelení. Okresný súd poukázal na pracovnú zaťaženosť zákonnej sudkyne, ktorá na danú okolnosť opakovane upozorňuje vedenie okresného súdu. Okresný súd však vzhľadom na jeho personálnu poddimenzovanosť, ktorá sa vyhrtila v roku 2020 zredukovaním počtu sudcov vo výkone z 31 na 21, nemá možnosť situáciu riešiť prerozdelením vecí. K namietaným prietahom nedošlo zo subjektívnych dôvodov na strane zákonnej sudkyne, ale z objektívnych príčin. Zo strany sťažovateľa vo vzťahu k okresnému súdu dosiaľ neboli namietané prietahy v konaní podľa § 3 ods. 7, § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sťažovateľ od roku 2016 neprejavil nespokojnosť s doterajším postupom súdu, nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Okresný súd zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

6. K veci sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa, ktorá poukázala na svoju pracovnú zaťaženosť. Konštatovala, že napriek signalizácii o nemožnosti vybavovať veci bez zbytočných prietahov tieto objektívne vznikajú v závislosti od reálnej nemožnosti vybavovať vysoký počet vecí plynulo. Uviedla tiež chronologický prehľad procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že trvá na obsahu podanej ústavnej sťažnosti a navrhuje upustiť od ústneho pojednávania.

8. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti, pretože na základe podaní účastníkov a predloženého spisu okresného súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Navyše účastníci na uskutočnení ústneho pojednávania netrávajú.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom k porušeniu označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a to jeho nečinnosťou, nesústredenou činnosťou.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietahov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

15. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitnosť veci, ústavný súd konštatuje, že konania o zrušenie rozhodcovských rozsudkov tvoria bežnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov v civilnom procese. Ústavný súd preto nepovažuje prerokúvanú vec za právne

zložitú. Z predloženého vyjadrenia okresného súdu a zo spisu okresného súdu nevyplýva ani skutková zložitosť napadnutého konania.

16. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietiahom.

17. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a z predloženého spisu okresného súdu.

18. Ústavný súd zistil, že okresný súd bol opakovane dlhodobejšie neodôvodnene nečinný, a to od 24. februára 2017, keď bolo súdu doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe, do 23. októbra 2017, keď okresný súd zaslal vyjadrenie žalovaného sťažovateľovi (8 mesiacov), tiež od 18. decembra 2017, keď bola okresnému súdu doručená replika sťažovateľa, do 11. septembra 2018, keď okresný súd mienil zaslať žalovanému repliku sťažovateľa a vyzvať ho na prípadnú reakciu na dané podanie sťažovateľa (takmer 9 mesiacov). Okresný súd však omylom zásielku adresoval sťažovateľovi (na čo upozornil sťažovateľ a zásielku vrátil okresnému súdu), čo si vyžiadalo opätovné, už správne doručovanie zásielky žalovanému, a to 29. novembra 2018. Týmto neefektívnym, nesústređeným postupom tak došlo k predĺženiu konania o viac ako dva mesiace. Okresný súd bol nečinný aj od júla 2019 (vrátane), keď už mal k dispozícii vyžiadaný spis rozhodcovského súdu, do 10. novembra 2020, keď nariadil pojednávanie vo veci na 14. december 2020, na ktorom vyhlásil rozsudok (16 mesiacov). Vychádzajúc z uvedeného, celková doba nečinnosti, neefektívnej činnosti okresného súdu predstavuje 35 mesiacov.

19. K obrane okresného súdu poukazujúcej na jeho neúmernú zaťaženosť z hľadiska množstva prejednávanej agendy, ktorú sa okresný súd snaží prezentovať ako objektívnu okolnosť negatívne sa podpisujúcu pod plynulosť konania aj vo veci sťažovateľa, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezavazujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

20. V súvislosti s argumentáciou okresného súdu, ktorý tvrdí, že sťažovateľ nevyužil účinný prostriedok nápravy, keďže nepodal sťažnosť na prietahy predsedníčke okresného súdu, ústavný súd poukazuje na ustálenú judikatúru ESLP, ktorý opakovane vyslovil názor, že sťažnosť predsedovi súdu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (pozri napr. rozsudok Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, rozsudok Bednár proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013 a iné). Uvedený právny názor si pod vplyvom štrasburskej judikatúry osvojil i ústavný súd (napr. nález I. ÚS 103/2019 z 11. júna 2019).

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietiahom dosahujúcim ústavnoprávnu intenzitu, ktoré boli spôsobené nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresného súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

22. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

23. ESLP v rozsudku v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. júna 2016 k sťažnosti č. 65302/11 (bod 50) konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote. Ústavný súd uvádza, že napadnuté konanie ako celok dosiaľ nie je právoplatne skončené, pretože je ešte potrebné rozhodnúť o výške trov konania (§ 262 ods. 2 CSP). Vychádzajúc z uvedeného a zo zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, ústavný súd prikázal, aby okresný súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sume 1 000 eur, čo odôvodnil pretrvávajúcim stavom svojej právnej neistoty, poukázal na skutočnosť, že na základe rozhodcovského rozsudku bolo voči nemu začaté exekučné konanie o vymoženie pohľadávky, v dôsledku čoho má na účte blokovanú sumu 584,50 eur.

26. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

27. Po zohľadnení celkovej dĺžky konania pred okresným súdom, konštatovanej nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu a konkrétnych okolností prípadu, okrem iného aj rozsahu záväzku sťažovateľa vyplývajúceho z rozhodcovského rozsudku, a tiež skutočnosti, že okresný súd už medzičasom vo veci samej rozhodol a rozsudok okresného súdu je právoplatný, ústavný súd dospel k záveru, že primeranou sumou finančného zadosťučinenia, ktorá dostatočne završuje decíznu rovinu procesu poskytovania súdnej ochrany porušeným sťažovateľovým právam, je 300 eur (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd preto sťažnosti sťažovateľa v časti požadovaného finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

28. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 375,24 eur (bod 4 výroku nálezu).

29. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej

služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Pokiaľ ide o repliku sťažovateľa z 5. apríla 2021, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov nepriznal, pretože toto písomné podanie vo veci samej neprinieslo nové skutočnosti alebo informácie, ktoré by ústavnému súdu neboli už skôr známe zo sťažnosti a z predloženého súdneho spisu.

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu